

Zorgen om de zorg

Dit is een brief aan ons allemaal. Over het gevaar van toenemende schaarste in de zorg, met concrete voorstellen voor verandering en verbetering. Geschreven door een groep bezorgde zorgprofessionals, gericht aan iedereen in Nederland.

De zorg in Nederland loopt vast. Personeelstekorten nemen toe en kosten stijgen elk jaar door. De toegang tot zorg wordt steeds minder vanzelfsprekend. Wie krijgt er voorrang als twee mensen zorg nodig hebben, maar slechts voor één tijd, geld en personeel beschikbaar is? Deze schaarste is al werkelijkheid en neemt toe als er niet nú iets verandert.

Verschillende rapporten hebben de afgelopen jaren de noodklok geluid. Toch blijven suggesties voor oplossingen nog algemeen en vrijblijvend. Het lijkt alsof men de vingers nog niet durft te branden aan concrete verandering. Maar lastige keuzes móeten worden gemaakt, anders worden de gevolgen voor kwetsbare groepen steeds pijnlijker of de kosten voor individu en maatschappij steeds hoger.

Het veranderen van de zorg is complex doordat er veel mensen en partijen aan meedoen: van zorgprofessionals en beleidsmakers tot aan u en wij als burgers. En die moeten er allemaal positief en samenwerkend in staan, anders zal deze grote opgave niet slagen.

Het gevaar is dat de nodige stappen niet gezet worden. Zo zijn er veel prikkels om juist méér in plaats van minder zorg te verlenen. Er is te veel aandacht voor het eigen belang en te weinig aandacht voor elkaar. Daarom zal de overheid met haar doorzettingsmacht de regie moeten nemen bij het maken van concrete afspraken, waarbij duidelijk is wie waarvoor verantwoordelijk is. Daarbij is de inzet van vele andere partijen in en buiten de zorg én die van ons als burgers onmisbaar.

Onder deze brief beschrijven wij een aantal acties om de zorg voor elke Nederlander toegankelijk en betaalbaar te houden. Laten we daar zo snel mogelijk samen mee beginnen.

Met groet,

Benjamin Wendt, Clementine Mol, Eva Verkerk, Getty Huisman-de Waal, Hanna Willems, Mahlet Beyene, Margot Smits, Tim Linssen en Lester du Perron – Het Gezonde Zorg Netwerk van het *Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde*

Concrete actiepunten:

1. Elke burger in Nederland moet zich bewust worden van de schaarste in middelen en personeel en de gevaren hiervan voor de toegankelijkheid en solidariteit in de zorg. De overheid moet deze bewustwording stimuleren door het organiseren van een maatschappelijke dialoog. Daarmee kan er draagvlak komen voor het maken van scherpe keuzes om verdere schaarste en het vastlopen van de zorg tegen te gaan.
2. Zorgverleners en zorgverzekeraars moeten het voortouw nemen bij het maken van concrete afspraken over het terugdringen van productieprikkelers in de zorg. Een voorwaarde daarvoor is een evenredige vergoeding voor het afzien van niet-gepaste zorg, zodat niet langer alleen productie beloond wordt.
3. Zorgverleners, zorgverzekeraars en overheid moeten het gebruik van niet-gepaste zorg verminderen door elkaar en de patiënt van goede informatie over voor- en nadelen van behandeling te voorzien. Niet-gepaste zorg leidt tot schijnzekerheid, overdiagnostiek (ook binnen bevolkingsonderzoek) en overbehandeling, wat zorgt voor afname van kwaliteit van leven, toenemende schaarste en stijgende zorgkosten.
4. Omdat personeel en middelen in de zorg schaarser worden, zal steeds vaker moeten worden afgewogen of inzet van een bepaalde behandeling in verhouding staat tot de meerwaarde voor de patiënt. Die afwegingen zullen uiteindelijk ook de spreekkamer bereiken, het is belangrijk om die zowel binnen als buiten de spreekkamer met elkaar te bespreken.
5. De verhouding tussen zorgverleners en zorgverzekeraars moet worden hersteld. Zorgverzekeraars moeten weer hun beoogde functie gaan vervullen: kritisch en scherp inkopen van passende zorg die voldoet aan het wettelijke criterium *stand van wetenschap en praktijk*. De overheid moet zorginstellingen, toezichthouders maar ook burgers erop wijzen dat selectief inkopen van zulke zorg, onder goede voorwaarden, niet betekent dat zorgverzekeraars 'op de stoel van de arts gaan zitten' maar dat alleen zij, op die manier, het huidige marktsysteem (en stijgende zorgkosten) onder controle kunnen houden. Zorgverzekeraars moeten op hun beurt meer waardering laten blijken voor de professionaliteit van zorgprofessionals: erken dat passende zorg tijd en een goede vertrouwensband met de patiënt vergt, faciliteer dat daarom zoveel mogelijk. Het bevestigen en versterken van deze rol van de zorgverzekeraars is een politieke keuze en moet daarom ook als zodanig worden uitgedragen door de overheid.
6. Zorgverzekeraars en zorgorganisaties moeten samen zorgen voor vermindering van de administratielast in de zorg. De overheid moet administratielasten wettelijk begrenzen op maximaal 20% van de werktijd van de zorgverlener die directe zorg aan de patiënt verleent.
7. Er moet zowel in (vervolg)opleidingen als in de maatschappelijke dialoog meer aandacht komen voor het afzien van behandeling als gelijkwaardig en soms zelfs beter alternatief voor actieve behandeling, het belang van advance care planning en

passende zorg in de laatste levensfase.

8. Er is breed maatschappelijk besef nodig dat niet voor iedere zorgvraag een antwoord bestaat in de (para)medische zorg. Veel vragen en klachten komen voort uit sociaal-maatschappelijke context waarbij juist zingeving, een sociaal netwerk, ontspanning en ondersteuning, sociale steun, acceptatie of berusting, uitkomst kunnen bieden.
9. De (lokale) overheid moet informele zorg en samenredzaamheid stimuleren en ondersteunen via het door lokale initiatieven op gebieden als gemeenschapsvorming, sociale steun en mantelzorg te faciliteren.
10. De overheid moet preventie als essentiële en rendabele overheidstaak gaan zien en niet vooral als een taak van zorgprofessionals. Zorgen dat mensen gezond kunnen leven is van groot belang. Om dit te bereiken is lef en een langetermijnplan nodig, waarin het bevorderen van gezond gedrag essentieel is. Met de aanpak van tabak, zorg voor gezonde voeding en een gezondheidsbevorderende omgeving is veel resultaat te halen.